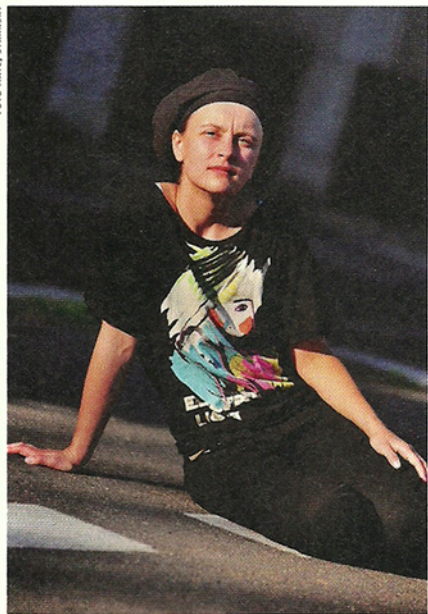


prvních 15 minut

Kde se bere temnota

Fotografka Petra Malá rekonstruuje příběh své rodiny

FOTO: MATEJ STRÁNSKÝ



Snažím se najít balanc.

Petra Malá (1979) mluví pomalu, tiše, pečlivě váží každé slovo. Letošní absolventka pražské Vysoké školy umělecko-průmyslové v oboru fotografie má co vyprávět. „V těch fotkách se s tím stále vypořádávám. Hledám v nich rozhraní. Bylo to smutné, ale může to být lepší,“ říká dívka, která školu ukončila souborem věnovaným vzpomínkám na své dětství poněkud vzdálené tradičním představám o idyle. Podobně intenzivními díly naše současná fotografie příliš neoplyvá.

Narodila se v Třebíči, s rodinou žije v Blatnici. Na střední školu se hlásila do nedalekého Uherského Hradiště na malbu, nakonec ji ale na místní umprumku vzali na fotografii pro její fotografické vidění. Na VŠUP v Praze se pak dostala k Pavlu Štechovi. „Zarazilo mě, že ty úkoly nazýval zakázkami. Do té doby jsem nepřemýšlela, že bych se tím snad mohla živit.“ Na rok přerušila studium a odjela do Kanady, kde žije její přítel. Nezažila tak těžce nemocného Štechu těsně před smrtí. Když se vrátila, její ateliér převzal Ivan Pinkava. V její práci to byl důležitý předěl: Pinkava studentům dával na zpracování témat mnohem více času a vedl je k tomu, aby o nich nejdříve pořádně přemýšleli, a pak teprve mačkali spoušť.

Před třemi lety s fotoaparátem poprvé zašla do čísla popisného 20. Do přístavku vedle jejího rodinného domu, ve kterém na Moravě bydleli její prarodiče. A ve kterém jako desetiletá jednoho rána

našla mrtvého dědečka. „Naši pořád pracovali, vlastně mi je nahrazoval. Takže to pro mě byla velká ztráta, se kterou jsem se dlouho vyrovnávala,“ říká nad smutnými fotografiemi opuštěného stavení, kde se už léta práší na nábytek a předměty používané prarodiči.

V souboru s příznačným názvem *Čím víc se vlak od toho domu vzdaluje, je mi trochu líp* se koncentrovala už čistě na dědečkovu smrt: přízračně nasvícené postavy v temnotě, prázdná postel, černá rukávová páska navlečená na nahé tělo. „Pomohlo mi to. Je to znát už jen na tom, že o tom teď tady můžu mluvit.“ V dalším cyklu *Lidé pro děti* pak na přeludných fotografiích zachycovala další útržky vynořující se z dětství. „Vzpomínala jsem si na to krásný, jenže skrz mou další zkušenost se do toho dostávaly věci, které byly spíš negativní. Vlastně se snažím přes to špatné najít něco lepšího a naopak.“ Načetla Junga, studovala o kolektivním podvědomí, co všechno můžeme vyvolat z naší potlačené paměti. A pak začala pracovat na diplomce.

„Dávala synovi do polévky tablety, každý den v poledne, jednu světlou, podruhé tmavou, po třetí 2 bílé, po čtvrté zas hnědé 2 po páté rozdrobené kousky bílé. Každý den jela rukou nad talíř viděla sem ju. S této skleničky lila do mlíka a dala mu to vypít. Až to vypil, tak že sem tam plivla. A nebylo to pravda,“ stojí v kostrbatém, ručně psaném záznamu, který je v autorské knížce *Já sem nani vždy otevřela oči* doplněný křehce působícími snímky z dětství Petry Malé. Texty našla doma, před dávnými lety si je psala její prababička pronásledovaná paranoidními představami. „Hledala jsem, co ve mně vyvolává tu temnotu, jestli bych to třeba nemohla najít v mém. A našla,“ vysvětluje Petra Malá, jejíž matka měla z prababičky až do puberty hrůzu.

Holčička ležící pod prostěradlem na prokypřeném půdě, květiny, nahá stará žena, přikrývka hozená do kouta, zasněžený dvůr v nočním příšeří. Rodina Petry Malé na tyto fotografie doplňující její autorskou knihu nemá moc jasný názor, Petra je prý jediná, která se ve společné bolestné minulosti snaží nějak pátrat. „Nikdo nemá touhu si ty prababičiny texty číst. Raději žijí přítomností.“

Napínává ale bude i fotografčina budoucnost. Zatím si shání pracovní povolení, se kterým by ráda vyrazila za přítelem do Kanady. V Česku pracovala jako au pair, v cizině by to ráda zkusila s fotografií. „Na uživení rodiny to je, když se do toho člověk dá. Ale musím najít nějaký balanc, aby se z fotek za peníze nevytratil jejich duch,“ přeje si tichá dívka, u níž si je opravdu těžké představit, že by jednou fotku brala jako čistou komerci. ■

JAN H. VITVAR